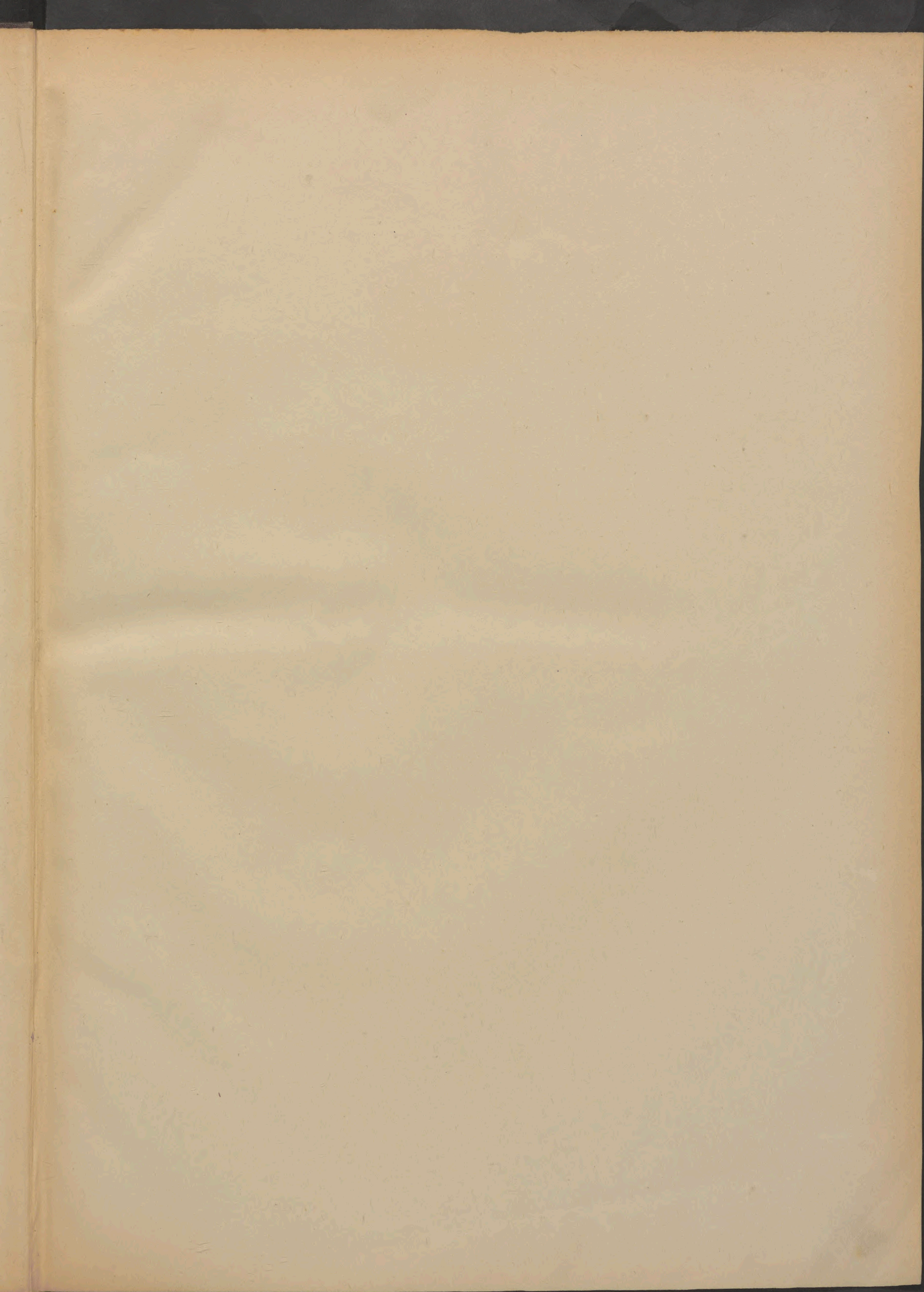
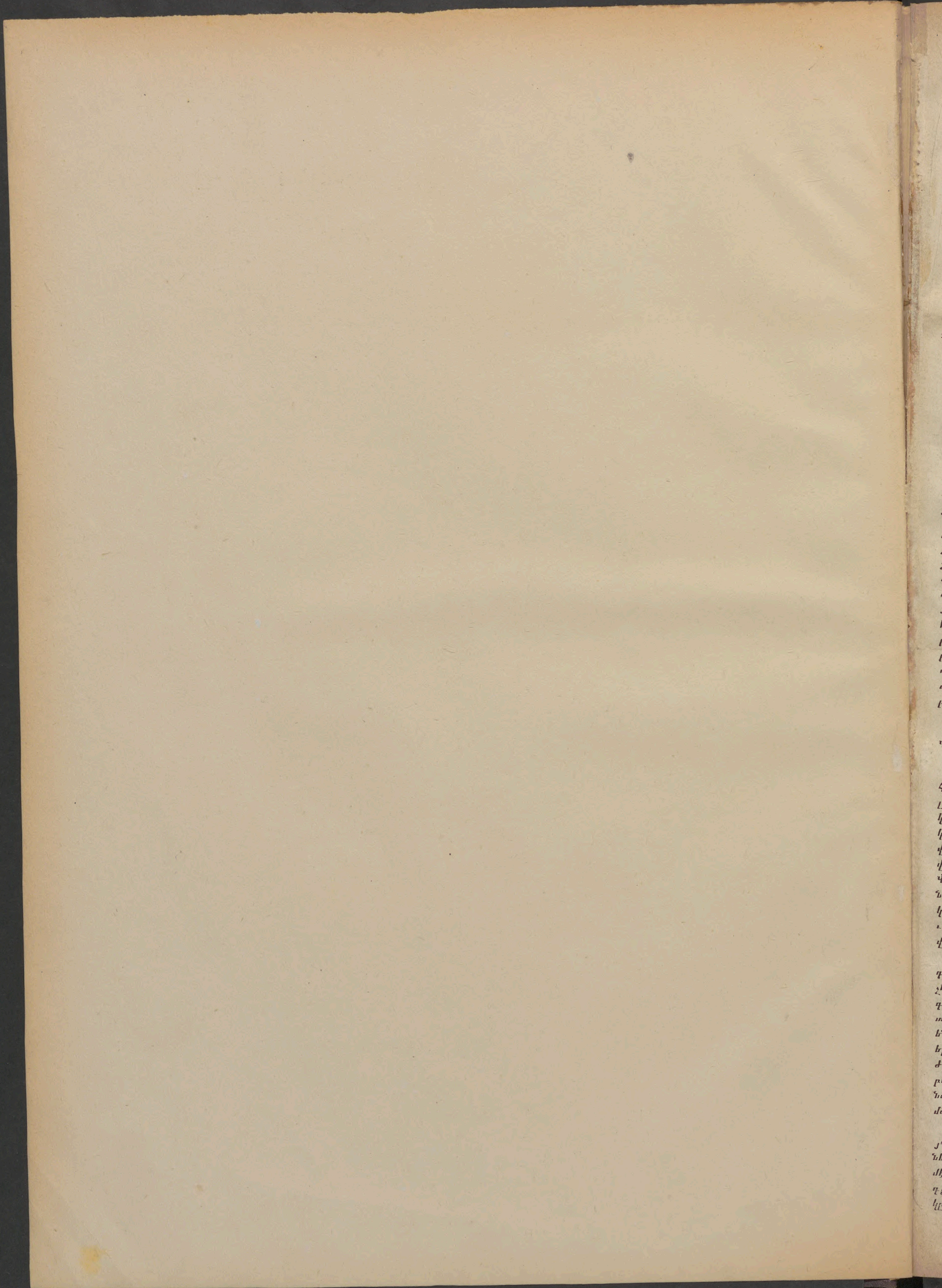

I-247

ՀԱՅԿԱՅԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱՃԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկայի համար տարեկան 4 տարա թղթգրմ. 20 ֆրանկ... Տնօրենությունը ինքն կը վճարէ փոստի ծախքը...

Բ ՏՄԻ ԹԻԻ 39

1887 ՅՈՒՆԻԱՍԻ 1 Դոպլե 1886 ԴԵԿՏ. 20 Հ. Տ.)

ՏՄ. ԲԱ. Բ

Կը հրատարակուի Գ. և Շրթ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով... Մ. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal Arménia, MARSEILLE (France)

ԲԱՎԱՆԳԱՅԻՐ

Ազգ. — Վարժապետական վիճերի Պաշտպանը... Նամակ Ռուսիայէն (Մոսկովա)...

Ա Զ Դ

Կը խնդրենք «Արմենիա»-ի բաժնէներէն որոնք դեռ չեն վճարած իրենց բաժնորդագրէն...

ՎԱՐՃԱՊԵՏԱԿԱՆ ՎԵՃԵՐԻ ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

«Արմենիա»-ի 34 թիւին մէջ մենք հրատարակեցինք մի նամակ Շումալէն «Վարժապետական ի Պաշտպան»...

Մենք տեղական մասնաւոր խնդիրները խորը թախանցել մտադիր չենք այստեղ... Մենք խնդրէնք ընդհանրական տեսակէտով ներկայացուել ուղած են...

Մենք բոլորովին յայտնի չեն լաւ յատկութիւնները և կամ թերութիւնները այն վարժապետի որ Վառնան մէջ խնդրի առարկայ եղած է...

ղաքները մէջ այնպիսի վարժապետներ որք իրենց պաշտօնի տնընդունակ լինելով հանգերձ կը յաջողին կուսակցութիւն կազմել ի պաշտպանութիւն իրենց նոյնպէս գիտենք փորձով որ...

Դուրեանի գրութիւնները աշակերտները ըմբռնան և մտաւոր արդիւնք ման տատկանին համեմատ «Ընտրանք» կրնայ կարգաւ ուսուցիչը և բացատրել իւր աշակերտներին բայց ո՞վ պիտի ընէ այդ ընտրութիւն և երբ պիտի լինի Մեր այդ վարժապետներ կերել թէ ուսուցիչական ծրագիր (programme) չունին և ո՞չ վարժապետը...

Մ. ֆ.

ՆԱՄԱԿ ՌՈՒՍԻԱԷՆ

Մոսկովա, 1886 թ. Դեկտ. 7/19

Դեկտ. 6/18ին այստեղի հայ ուսանողութիւնը ինչպէս առհասարակ ամէն տարի, տուեց հայերէն լեզուով ներկայացում յօգուտ չբաւար հայ ուսանողներին...

տիւմենա էր և ապա պար: Զուտ արդիւնք կայացաւ 700 բուրլուց աւել: Յայտնի է այն մեծ բարեգործական օգուտը, որը ահա 30 տարուց աւել է (զարմանալի յարատեւութիւն հայ հասարակական ձեռնարկութիւններում) այստեղի հայ ուսանողական «Ժողով» ընկերութիւնը տալիս է իւր չքաւոր անդամներին: Պէտք է խոստովանուել որ Մոսկովայի հասարակութիւնը միշտ ուրախութեամբ է վերաբերվում դէպի այս գործը: Այս անգամ մի ուրախակի երեւոյթ մահաւանդ ուղարկութիւն էր դարձնում իւր վրայ, այդ էր օր. Թումանյանի գեղեցիկ խաղը և նորա ուս. Դորդանեանի գեղեցիկ երգեցողութիւնը (գիրքատիւ մենաւում): Նոքա ցոյց տուին հայ հասարակութեան և օտարազգի հանդիսականներին հայ կնոջ ընդունակութիւնները գեղարուեստներում:

Կարգաւ չայկակի նամակներում Վառնայի երիտասարդութեան սպառնալից գիրքներին մասին առ Նուրեան էֆ. և Յարութիւն Պատրիարք: Ուրախակի է որ հասարակութեան արդար բողբոջ և անբաւականութիւնը հասցնում են այսպիսով մեր այդ անարժան քաղաքական գործիչներին ականջներին, բայց աւելորդ է և վնասակար երբ գոռոզ սպառնալիքները մնում են իբրեւ լոկ խօսքեր հեռու գործադրելու մտքից: այսպիսի վարմունք միայն կարող է կորցնել տալ բողբոջների վարկը և յեղափոխականների նշանակաւորութիւնը: Ուրիշ բան է եթէ գործադրուէր սպառնալիքը:

«Արմենիա»-ի 33 Սուքիաս վ. Պարոնեանի ծանուցումը բարձրախոսելով ազգային թափառականների մասին ինձ մը տարերիւ տուեց մի անցք որը պատահեց այս օրերս ինձ հետ: Ուշ զարթեցելով առաւօտը հազնուելով համարիս գուռը բաց եմ անում որ դուրս գամ, տեսնում եմ զիմացա կանգնած է մի սեւամորուք, կոսկածեղի դէմքով, միջին տարիքի անծանօթ մարդ:

— Ի՞նչ ուշ ես (?) վերկենում քնից պ. Սեւանց, դիմում է ինձ հայերէն լեզուով քաղցրիկ և շողջողով ձայնով անծանօթ:

— Ի՞նչ էք կամենում պարոն, հարցնում եմ զարմացած նորա ֆամիլիարութեան վրայ: Մի քանի անկապ նախադասութիւններ փնթփնթաց, որից իմացայ որ Պարսկաստանից է և փող է ուզում ճանապարհի համար:

— Ինչո՞ւ էք եկել այստեղ, ի՞նչ բան ունէք, հարցնում եմ ես:

— Դէս ու դէն ընկնելուց յետոյ ասում է թէ մեր գիւղը թալանեցին և ես եկայ այստեղ և այդ միջոցին մեկնում է ինձ մի թերթ և խնդրում է որ ստորագրվեմ: Ուղարկութիւնը զարմեցելով թերթի վրայ տեսնեմ որ բոլոր թերթը կազմուած է առանձին թղթերի կտորներէն, որոնք խնամքով կպցրած են իրար մօտ: Իւրաքանչիւր կտորանքի վրայ կային զանազան անձանց ստորագրութիւններ: Այդ

թղթերի առանձին կտորներէն կազմել էր մի շինծու ստորագրութեան թերթ, լակ ստորագրութիւնները (չը գիտեմ որ տեղից է ճարել թղթերի կտորները ստորագրութիւններով) նորա համար էին որ թերահաւատները ուղարկութիւն դարձնելով նոցա վրայ չը կոսկածէին այլևս: Ես զայրացած յետ տուի թերթը նորան տեսնելով որ այդ թերթը շինծու է և լաւ կ'անի հեռանայ և այդ փորձը չը կրնի այլևս: «Ես ինքս կպցրել եմ...» փրկեմ փրկեմ արդ ինչպիսիք անյայտացաւ: Շատ ծանր սպառնալիքներ է թողնում այսպիսի դէպք մարդու վրայ: միթէ հայի համար ոչինչ սուրբ բան չը կայ, միթէ նա պատրաստ է պղծել և փող աշխատելու միջոց չինել և մարդկային վեհմ ազգասիրութեան գգացմունքը:

ԼԵՒՈՆ

ՆԱՄԱԿ ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԷՆ

Վառնա, 4/16 դեկտ. 86

Ազգային կեանքի մէջ դէպքեր կան որոնք անհատական երեւոյթի մը տակ ներկայանալով հանգերձ հանրական շահույց տեսակէտով այնպիսի հրապարակ հանգիւ հանգամանք ունին որ ապագային չըլլար զանոնք ի ծանօթութիւն հանրութեան ի լոյս բերել:

Անկէ մը ի վեր կը յուզուի քաղաքիս հայ հասարակութեան մէջ խնդիր մը որ այս բնութիւն ունի սա վարժապետի մը և հոգաբարձուի մը վեճ է (կրտսի թէ անձնական հակադրութեան տառք եղած): Զուգելով մանաւ մանրամասնութեանց մէջ որք աւելի տաղանդաւորիչ քան հրահանգել են, կը վերթում յայտնելու անմիջապէս որ այս երկու անձնաւորութեանց միջև տեղի ունեցած խնդիրը կը կոչանայ սա հիման վրայ: հագաբարձուն իրաւամբ կամ յանդուրի պաշտօնանկ լրացած է իւր իրաւասունութեանը ներքեւ գտնուող յիշեալ վարժապետը: այս վերջինը կը յաջողի յուղել ժողովուրդը ի նպատակ իւր դատին և երկու անձնաւորութեանց մէջ գտնուող վեճը հանրային խնդիր կը դառնայ և պահ մը կարծեաց շփոթութիւն կ'ստեղծուէ այն տատկանի որ ժողովրդեան մէջ կարծառներ կըլնան թէ թաղական խորհուրդը հաւանութիւն տալով հոգաբարձուին ըրածին անարդարութիւն գործած է վարժապետին դէմ:

Այսպիսի տարածանքութիւններէ օգուտ քաղելով երեւոյ կիրքը յազեցնելու հակամէտ անձինք կը փութան

միանալու ժողովրդեան գաղթականացի
մասին և կը յաջողին գործը սյն առ-
տինանի բերել որ այսօր հարց մ'է
Թէ գաղթականացիները Ե վարէ իւր
պաշտօն կամ
Թէ աղագային մարմինը (Թաղական
և հողաբարձու)
Խնդրոյն եւրը տակաւին անորոշ է
և որ կողման ալ ըլլայ յաղթանակը,
մեր նպատակ չէ զայն արձանագրել
այլ պէտք է ջանանք անկէ առաջ
եկող բարոյականը ի վեր հանել ի
զգուշութիւն հանրութեան:
Մեր աղագային տկարութեանց մին
է հարկաւ ուսուցչական մարմնոյ թե-
րութիւնը, սորա հետեանքը տու-
թողք մանաւանդ գաւառացիք են
որք ի չդոյն լաւագոնին պաշտօն կը
յանձնեն իրենց դպրոցաց մէջ այն-
պիսի անձանց որոնք անգործ մնա-
լով ինկած են իրենց քաղաքը, այս
պարտեայք որք ուսում չունենալուն
նման խիղճ ալ չունին շատ անգամ
նախ ամենաուրախ մի ամառնաշա-
կաւ յանձն կառնուն երթալ գալ տե-
ղոյն դպրոցը և անմիջապէս հետա-
մուտ կըլլան հասարակութեան մէջ
իրենց նպատակաւ կուսակցութիւն
մը յօրինելու երբ բաւական միամիտ
դաս ժողովուրդը և վատհասութիւն
ստացան թէ պատահականութեան մը
մէջ կրնան երկու մասերու բաժնել
զայն, անմիջապէս ամառնաշակի իրեն-
դիր կը յարուցանեն, թէպէտ շատ
անգամ իրենք իսկ կը տուժեն ի-
րենց անխաղճութեան հետեանքը,
բայց ինչ կըլլայ այն միջոցին ժողո-
վուրդ կը յաղթուի, կիրքեր կ'արթնան,
հին անձնական վեճեր կը բորբոքին,
գաղթողներ կը լքուին մէկ երկու ա-
միս, աշակերտք կը կորսնցնեն իրենց
ժամանակ և որ յաւելոյն է, այս
վերջինք իրենց բնական հետաքրք-
րութեամբ հետամուտ լինելով խնդ-
րոյն, կը վիրաւորուն բարոյականի
մէջ լսելով մերթ ընդ մերթ աննպաստ
խօսքեր վարժապետի մը դէմ զոր
յարգելու նորագոյն էին երբեմն:
Այս անցողական անպատեհութիւնը
միշտ սո ցաւալի եւրը կուսենաց որ
այն միջոցին յաղթման կուսակցու-
թիւնը բնականաբար պատեհ տուի
մը կ'սպասէ այլ ևս վերադառն ինքիւր
յարգեցանելու և նորէն չափուելու
իրեն հակառակորդաց հետ իրարու-
թիւն որմէ կը հետեի թէ աղագային
վեճեր անվերջանալի կըլլան հասարա-
կութեան մէջ զայն ի վեր հանելով
ինկատուութիւն հանրութեան, յանձ-
նարարելի կը գտանմ' ամառանդ գա-
ւառացոյ ուղարկութեանը՝ որ լա-
քնեն և հետագոտն իրենց դպրո-
ցաց մէջ դաստաստութեան կոշած
անձանց կարողութիւնը և վարկը և
հետեւ տեղի երկպառակութեանց ան-
ձի մը պատճառաւ որ ժողովուրդը
յուզմանց ենթարկելէ ետքը լուե-
րեայն կը խնդայ նորա միտմտութեանը
վրայ:
Դաւալ ի մասնաւորի Վառնացի պա-
տուարժան աղագայնաց որք կը յու-
ղուին այս միջոցին ի նպատակ վար-
ժապետի մը, կը հարցնեմ թէ ի՞նչ

արդիւնք կը սպասեն իրենց յուզ-
մունքներէ:
Ենթադրենք պահ մը որ Հողա-
բարձութիւն և Թաղական խորհուրդ-
յանիւրուի պաշտօնանկ ըրած ըլլան
վարժապետը և ժողովուրդը յաջողի
վերադարձնել զայն յիւր պաշտօն
հրաժարեցնելով սոյն աղագային մար-
մինները: Ի՞նչ կըլլայ սորա հետեան-
քը, այն վարժապետը որ աղագային
մարմինները արհամարհելով այսօր հա-
սարակութեան յուզմանց շնորհիւ կը
յաջողի իւր պաշտօն վերադառնալ
նեղ, որ օրէնքը կամ հողաբարձու-
թիւնը կը յարգէ այլ ևս, կամ ո՞վ է
այդ հողաբարձուն որ իւր աշացառչե-
անենալով այս հրահանգի անցեալը
կրնայ համարձակել այսօր հետեւ զայն
ի կարգապահութիւն և օրինապա-
հութիւն հրաւիրել և մի՞թէ սա չոր
օրինակ մը չըլլար աղագային միւս
պաշտօնեկց համար որք պիտի հրա-
հանգուին եղելութեան իրենք ևս
պէտք եղած ատեն իրենց չափերը
տունելու համար:
Այս հարցմանց պատասխանը ինք-
նին կը բերէ խնդրոյն վերջը և թէ
արդարութիւնը որ կ'սպասէ այս խնդ-
րոյն մէջ ընթերցողք կրնան դատել
սա իրողութենէ:
Հողաբարձուն գաղթեցողք է
վարժապետը իւր պաշտօնէ ի զգա-
տութիւն անոր համար որ այս վեր-
ջինը տուած է աշակերտաց ձեռքը
Պ. Դուրեանի «Թշուառներ» անուն
թատերգութիւնը որոյ ընթերցա-
նութիւնը անմատչելի կը գտնէ՝ Հո-
ղաբարձուն աղագային պատանելու-
թեան համար, մանաւանդ իգական
սեռի վարժապետը ի պաշտպանու-
թիւն իւր դատին նամակաւ մը որ
յայտնի չէ ինչ լեզուաւ գրուած ըլ-
լալը, անթիւ նախատինք կը տեղայ
Հողաբարձուն դէմ:
Թող դատեն ընթերցողք:
Յ. Ա. Թ.

ՅԱՆՈՒ ԴԻՐԻՔԵՐ
«Արմէնիա» ի խմբագրատունը ծա-
խաւ կը գտնուին նաև հետեւեալ
գիրքերն որոնք իրենց առջև նշա-
նակուած գիներով կը գրուին, փո-
տի ծախքը խմբագրատունը վճարե-
լով:
ՕՐԱՅՈՅ Ընդարձակ 1887
թուականին (Տեսնել ծանու- ֆ. ա.
յումը լրագրի Դ երեսը) 0 75
ՕՐԱՅՈՅ տարր 1887 թուա- 0 30
կանին
ՀԱՅԸ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ Օ.
ՏԱՐՆԵՐԻ ԱԶԳՈՒՄ (Կը ներկա-
յացնէ Եւրոպացիներ ինկա-
տուութիւնները Հայերի մասին
և կը նկարագրէ Լոնտոնի
անգլո-հայկական Մասնաժո-
ղովի արած միջոցները 1878 յու-
լիսին, հայկական խնդրին նը-
կատմամբ) 1.
ԱԶՍՏ ԵՐԳԵՐ (Գամառ Գա-
թիպի Բանաստեղծութիւն-
ները «Ազատ Երգեր» ի մասը

առանձին տետրակով տպագ-
րուած) 0 20
ՎԱՆԳՈՅԺ (Ամեն Խրիմեան
Հայերի գրած տետրակը 1876ի
Վանի հրահանգին նկատմամբ) 0 70
ՆԻԿՈԼ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ և պատ-
մութիւն դարձին Հայկական
Լեհաստանի ի կաթողիկոսութիւն
(Երկասիրութիւն Գարբիէլ Եպ-
Ա. յվարդանի) 1.
ԲՈՆԻ ՄԻՈՒԹԻՆ Հայոց
Լեհաստանի ընդ եկեղեցոյն
Հոռովայն.— Ժամանակակից Յի-
շատակարանք (Ռուսիոյ կըր-
թական նախարարութեան գի-
ւանի փոխ-ատենապետ Կարա-
պետ Եղեանցի հրատարակու-
թիւնն է այս, իր կողմէն գը-
րուած մի ընդարձակ յառա-
ջարանով, արտատպուած են Ա.
Ռաքել պատմագրի գրածները
այդ բռնի միութեան մասին
և թարգմանուած են Լեհաս-
տանի Հայերի առաքելական
քարոզչութեան և դպրանոցին
տեսուչ Հ. Արդիս Մարիա Պե-
տրիցի շատակարաններն: Խիստ
հետաքրքրական մի գիրք է
անոնց համար որոնք կուզեն
ծանօթանալ Եւրոպացիակ Հա-
յերի կրտսեան պատմու-
թեանը) 7.
ՀԱՅԵՐԵՆԱԴԻՏՈՒԹԻՆ (Պատ-
կերագրող ձեռնարկ. Ալիա-
տասիրեց Ա. Տէր Յանդերեանց) 2.

ՈՍԿԻ ԵՒ ԱՐԾԱԹ
(Շարունակութիւն 38րդ. քիւն.)
Լատինական միութեան մէջ ար-
ժաթի հատանումը գաղթելուն պէս,
այս մետաղի անկումը՝ ցայն վայր
արգիլեալ՝ նոյնքան առաւել ուժգ-
նութեամբ տեղի կուսենայ: Երկու
մետաղներու բաղադրական արժէքն՝
1873ին 1 առ 16, 1876ին 1 առ 18,
1885ին 1 առ 20 կը հասնի Պէտք է
աւելցնել թէ 1881էն 1884 ոսկոյ և
արծաթի արտադրութիւնը՝ այս վերջ-
նոյն գնոյն համար առաւել ևս ան-
նպաստ եղած են: Տարեկան ար-
տադրութիւնն՝ ոսկոյ համար 149,000
քիլոկրամի կ'իջնէ, մինչդեռ արծաթի
համար 2,815,000 քիլոկրամի կը բարձ-
րանայ: Եթէ կարելի ըլլար տակաւին
1 առ 15½ համեմատութեամբ զա-
նոնք փրանքի վերածել, կը գտնենք
513 միլիոն ֆրանք ոսկոյ համար՝
և 625 միլիոն ֆրանք արծաթի հա-
մար, իսկ 1 առ 20 համեմատութեամբ
արծաթի արտադրութիւնը կը ներ-
կայացնէ 484 միլիոն ֆրանք:
Չառարկուի թէ արծաթի անկումը
տեղի պիտի չունենար՝ եթէ լատի-
նական միութիւնը չի գաղթեցնէր
արծաթ գրամի հատանումն: Այսպէս
խօսողներն պատճառն ու հետեանքն
կրարու հետ կը շփոթեն: Լատինա-
կան միութիւնն շարունակեց՝ ի վա-
ղուց իրեն համար աղետալի դարձած
գրութիւն մը՝ ցորչալի իւր ոյժերն և

րեցին իրեն: Բայց նիւթագէտ անկա-
րելի էր աւելի առաջ մղել այս ան-
հետին մըցումն և յաւիտեան ըն-
դունել միութեան փողերանոցներուն
մէջ՝ տարուէ տարի մեծագոյն քա-
նակութեամբ ներկայացող արծաթի
միջերէն, մինչդեռ ոսկին ոչ ևս պի-
տի ներկայանար: Մէկ կամ երկու
տարի ևս եթէ շարունակէր այս
գրութիւն, Ֆրանսայի և դաշնակցու-
թեան միւս երկիրներու շրջաբերու-
թեանն ամբողջապէս կ'անհետանար
ոսկին՝ և միայն արծաթը կը տես-
նուէր անդ: Իսկ անկից վերջն այս
վերջին մետաղն ոչ ևս պիտի ներ-
կայանար յիսալի՝ դաշնակցութեան
փողերանոցներն, քանի որ արծաթը
լատինական դրամի վերածելէ վինի՝
զայն փոխանակելու համար ոսկի
գտնել անհնարին պիտի լինէր դաշ-
նակցութեան երկիրներուն մէջ: Յայն-
ժամ 1 առ 15½ համեմատու-
թիւնը յիշատակ մը պիտի դառնար
միայն, քանի որ 15½ քիլոկրամ ար-
ծաթի փոխարէն 1 քիլոկրամ ոսկի
ստանալ անհնար պիտի լինէր:
Ֆրանսոս այժմ՝ փոխանակ իւր շրջ-
ջաբերութեան մէջ ունենալով՝ չորս
3 միլիոն ոսկի և 3 միլիոն արծաթ
գրամ, որոց վերջնոց ողջ գրամի վե-
րածումն այսօր առնուալն 1 միլիոն
ֆրանք մնաւ մը կը պահանջէ, պի-
տի ունենար՝ արծաթ գրամի կըրկ-
նապատիկ շրջաբերութիւն մը՝ առանց
ոսկի դրամի, և հետեւաբար՝ ոչ միայն
իւր արծաթի մեծագոյն միջերըով
մեծագոյն մնասի մը ենթակայ պի-
տի լինէր, այլ և անհնար պիտի ըլ-
լար պահպանել արծաթ գրամի պաշ-
տօնական արժէքն՝ որ այսօր առատ
ոսկոյ ներկայութեամբ միայն կը
պաշտպանուի:
Չառուի և առ թէ՝ Գերմանիոյ 1870ին
կատարած յեղաշրջումն արծաթ գրա-
մի դրութենէ ոսկի դրամի դրու-
թեան՝ պատճառն եղաւ լատինական
դաշնակցութեան երկմետաղեան գը-
րութենէ հրաժարելուն: Այս դէպք
խնդրոյն մէկ պլատի կողմը կը ներ-
կայացնէ: Արդէն ըսինք թէ 1816ին՝
Անգլիա արծաթէն հրաժարած էր՝ և
այս չ'ստիպեց Գերմանոս իւր դրամա-
կան դրութիւնը փոխելու: 1847ին
Հոլանտա՝ որ իւր դաղթականու-
թիւններու հետ՝ դրամական կարեւոր
շրջաբերութիւն մը ունէր՝ հրաժա-
րած էր ոսկիէն, ստրատիկով այս
մետաղի նոր արտադրութիւններէ, և
այս դէպք չի կըցաւ ոսկոյ ար-
ժէքն զգալապէս մնասել՝ ստիպելու
համար Գերմանոս իւր գրութիւն փո-
խելու: Գերմանիոյ շրջաբերութեան
վերցումը և 7 տարիներու մէջ մաս
առ մաս վաճառուած 700 միլիոն
ֆրանքի արծաթն ալ կրնար զետե-
ղուիլ գլխաւորաբար բաժնուելով
լատինական միութեան և Հնդկաս-
տանի ընդարձակ շրջաբերութեանց
մէջ, եթէ բնութեան անպատեհ հե-
ղալը՝ հանքերու աճեցումն արտադ-
րութեան հեղեղը՝ չի դար խնդրել
հրապարակը:
Արտադրութիւնն՝ արհեստական

Փարիզի օսմանեան զեռպանատունը
«Աօսնս Հափաս»ի գործակալութեան
միջոցով յայտարարած է թէ սուս է
«Տէպա»ի հրատարակած այս լուր:

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐ

ԳՍՄԱՌ-ԳՍԹԻՊԱՅԻ
ԲԱՆԱՍՏԵՂՍՈՒԹԻՒՆՔԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
«Թիֆլիսի հայ. գրք. ճրատրիք. բնկերթե.»
==

Մեծանուն բանաստեղծ Գրամս-
Գրամսյանի (Ռ. Պատկանեանց) ոտա-
նաւորները պարունակող մի գիրք է
176 երեսներէ բաղկացած: Սկիզբը
գրուած է հեղինակին պատկերով: Գր-
ման-Գրամսյանի բանաստեղծութիւն-
ներէ մի քանին արդէն ծանօթացու-
ցած լինելով մեր ընթերցողներին, ա-
ւելորդ էր համարինք գրել այդ մա-
սին:

Կը ծախուի «Արմէնիա» լրագրի
խմբագրատունը ի գին 1 ֆրանք և
75 սանթիմի: Մարտէյէ դուրս ամեն
տեղի համար 2 ֆրանք փոստի ծախ-
քովն հանդերձ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱՆԵՆԻ

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱԶՆՈՒՀԻ ՄԸ գին 50 սանթիմ.
Բ. ՀԱՅ ԳԻՒԴԱՅԻ » 20 »
Գ. ՍԱՂՄՈՒ ԻՍՐԱԵԼԻ » 40 »

Պը ծախուի Փարսի, «Արմենիա» լրա-
գրի խմբագրատունը:

Օտար քաղաքացիներին կը դրկուի փոս-
տով, եթէ վերայգրեալ գիւնդով Ֆրանսա-
կան, քրքական կամ ուսանական փոստի
թղթադրոյմ որկեն «Արմենիա» խմբա-
գրութեան:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՅ ԱՋԳԻ
ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԵՌՐԳԱՅ ԱՐՈՎԱՆՆԵՑ
Երրորդ տպագրութիւն

Ամեն Հայի համար անհրաժեշտ
պարտք է իմանալ իւր ազգի պատ-
մութիւնը, գիտնալ թէ ի՞նչպէս սկը-
սեր է իւր ազգ. ո՞րտեղ ունեցեր է
իւր հայրենիք, ի՞նչպէս եկեր հասեր
է մեր օրեր, ո՞րոնք են եղած իւր
երջանակութեան և իւր թշուառութեան
պատճառներ և այլն:

Գէորդ Արմէնեանց որ Տիֆլիսի
Ներսիսեան Վարժարանին մէջ Հայոց
պատմութեան ուսուցիչ էր և որ
յանկարծ մի օր երբ աշակերտներ
իրեն կը սպասէին Վարժարանին մէջ
իւր ոգևորիչ դասեր լսել, իմացուե-
ցաւ թէ անյայտացեր է, իւր աւան-
դած դասերի համառօտութիւնը գը-
րի վրայ ամփոփած և թողած էր:
Այս տխուր դէպք պատահած է 20
տարու չափ առաջ: Իւր եղբայր ի
զուր ընդերկար նորա հետք զոնա-
զան քաղաքների մէջ փնտռելէ յե-
տոյ, թէ՛ իւր անյայտացեալ եղբոր
յիշատակը յուէրժայնելու և թէ՛
Հայոց պատմութիւնը ուսանել փա-
փաքողներին մի դիւրութիւն ընծա-
յած լինելու համար հրատարակած
է նորա դրած սոյն «Համառօտու-
թիւն Հայոց Ազգի պատմութեան»ը,
որ մինչև այժմ երրորդ տպագրու-
թեան արժանացած է: Սկիզբը գրուած
են Հայաստանի հին աշխարհագրու-
թեան վերաբերեալ տեղեկութիւններ
և պատմութիւնն ալ այնպիսի ոճով

գրուած է որ թողաւորների կու-
ները միայն չներկայացունէր, այլ և
պատկերացունէ ժողովրդի վիճակը:
Մանաւորապէս կիլիկիայի մէջ մեր
թաղաւորութիւնն ունեցած ժամանակ
Հայկենցիկի գաղանկութեան վրայ
յոյս դնելով մեր կրած աղէտները և
յուսախաբութեան արդիւնքը ուշադ-
րութեան արժանի ոճով ցոյց տրուած
են:

Փափաքելի է որ ամեն Հայ իւր
տան մէջ ունենար դէժ մէկ օրինակ
իւր ազգային պատմութեան գիրքէն.
կարգար և կարգացունէր իւր տան
մէջ գտնուողներին:

Գ. Արմէնեանցի «Հայոց պատմու-
թեան» սոյն գոտագիրքը կարելի է
ստանալ «Արմէնիա» խմբագրատու-
նէն, զրկելով միայն 2 ֆրանք մէկ
օրինակի համար: Խմբագրատունը ինք
կը վճարէ փոստի ծախքը: Մէկ ան-
գամէն 10 էն աւելի օրինակ դնողին
զեղչ կը լինի: Վճարքը չըրկուած գիրք
չըրկուի:

ԸՆԴԱՐՁԱՆ ԵՐԱՅՈՅ 1887 ԹՈՒՆԱԿԱՆԻՆ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ս. Փ. ԱՋԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅԻ

ՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՍԻԱՆ
(Արամեան)

1887 տարւոյն Ընդարձակ Օրացոյցն
հրատարակուեցաւ նախորդ տարիներ-
էն շատ աւելի ճշիւ:

Բ ո Վ ա ճ զ ա կ ու ր ի ո ճ

Բայի բուն Օրացոյցէն կը պարու-
նակէ հետեւեալ վիճակագրական կա-
րեւոր գիտելիքներն. Օսմանեան կայս-
րութիւն, — Աւագանի կայսերական
պալատան, — Նախարարք Բ. Դրան,
— Մեծ պաշտօնատարք Մայրաքա-
ղաքի, — Հրամանատարք բանակայ,
— Կուսակալք նահանգայ, — Պատ-
րիարքութիւնք և ազգապետք, — Օսմա-
նեան դեսպանք, — Դեսպանք օտար
տէրութեանց, — Վիճակագրութիւն
Օսմ. կառավարութեան, — Հայազգի
աստիճանաւորք և պաշտօնեայք Օսմ.
տէրութեան, — «Հայրապետութիւն
Հայոց», — Եպիսկոպոսութիւնք, — Ազգ.
Կեդրոնական Վարչութիւն, — Յանձ-
նաժողովք, — Պաշտօնեայք Պատրիար-
քարանի, — Առաջնորդութիւնք Թուր-
քիայ, թեմք նոյա և տունք, — Հո-
վաւթութիւնք, — Մայրավանք Թուր-
քիայ, — Թաղօրայք Կ. Պօլսոյ, — Հա-
մագումար թաղօրէից, — Բարեգոր-
ծական և կրթական հաստատութիւնք,
— Առաջնորդութիւնք ի Ռուսաստան
և այլն, — Մայրավանք ի Ռուսաստան
և այլն, — Կայսերական գերդաստան
Ռուսիայ, — Հայազգի աստիճանաւորք
և պաշտօնեայք Ռուսական, Պարսկա-
կան և այլևայլ տէրութեանց, — Հոռո-
մէական Հայ հասարակութիւն, — Բո-
ղոքական Հայ հասարակութիւն, —
Դատաւորք պետական ուսումնարա-
նի, — Բժշկիչք քաղաքական և զինուո-
րական, — Փաստաբանք, — Արտեստա-
գէտք, — Լրագրիք, — Հեռագրութիւնք
Թուրքիայ և միջազգային, — Եւրոպական
միջազգային թղթատարութիւնք, — Եւ-
րոպական նամակատունք, — Յամաքային

թղթատարութիւն Ասիական Թուր-
քիայ, — Ժամացոյց սուրհանգակայ Օսմ.
միջազգային թղթատարութեան, — Յու-
ցակք երթեւեկութեանց շոգենաւոյ
այլևայլ ընկերութեանց, — Պատկեր 1887
թուին, — Վիճակագրութիւնք օտար
տէրութեանց, — Ազգ. ք. — Մանուցմունք:
Ներկայ տարւոյ Ընդարձակ Օրա-
ցոյցի ընդարձակութիւնը 320 երես-
ներու բարձրացած է:

Կը ծախուի «Արմէնիա» լրագրի
խմբագրատունը: Գինը 75 սանթիմ:
փոստի ծախքը կը վճարէ խմբագրա-
տունը:

Պարզ ՕՐԱՅՈՅԸ որի սկիզբը կայ
Վեհ. Մակար Կաթողիկոսի պատկե-
րը, կը զրկուի փոստով 30 սանթիմի
փոխարէն:

LA TRIBUNE DES PEUPLES

Ինչպէս կը տեսնուի լրագրիս Գ
երեսը գրուած ծանուցումէն, Tribune
des Peuples ընկերվարական ամսա-
թերթի յուլիս—օգոստոսի թիւը հա-
յերի նկատմամբ համակրական յօ-
դուածներ կը պարունակէ: «Արմէ-
նիա» խմբագրութիւնը բաւական
քանակութեամբ ստացած է այդ թի-
ւէ, զրկելու համար իւր բաժնորդ-
ներէ ցանկացողներին: Մէկ օրինակը
կը տրուի 23 սանթիմի Մարտէյի մէջ.
ուրիշ ամեն տեղերի համար 30 սան-
թիմ, փոստի ծախքովն հանդերձ:

ԲԱՅՅԻԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

ԿԱՅԾԵՐ ՀԱՅՈՐ Ա

Ազգային փառաբեր Պրն. Բաֆֆի
գործերին մէջ առաջին տեղը կը գրա-
ւեն ԿԱՅԾԵՐ: Այս գիրքը կը ծանօ-
թացունէ ընթերցողը տաճկական և
պարսկական Հայաստանի գլխաւոր
տեղերին հետ, հետաքրքրաշարժ տե-
ղեկութիւններ կուտայ քուրդերի զա-
նազան ցեղերի և հայերի գրութեան,
վարքի և բարքի մասին: Նա ցոյց կը
տայ այն ծրագիր որին պէտք է հե-
տեին Հայաստանի մէջ գործել ու-
ղղներն: Մի խօսքով թէ՛ իբր ազ-
գային ընտիր վիպասանութիւն և
թէ՛ իբր հայրենասիրական գործու-
նէութեան վարդապետարան և ծրա-
գիր, արժան է որ գտնուի այս գիրք
ամեն հայրենասէր Հայի տուն:

ՋԱԼԱԼԵԴԻՆ

1877ի ուսում-թիւրքական պատե-
րադի ժամանակ Շէյխ Ջալալեդդինի
արշաւանքին պատճառով Տաճկաս-
տանի հայերի կրած աղէտների մէկ
աղէտարը նկարագրին է: Գրքին սկիզ-
բը կայ հեղինակին, Պ. Բաֆֆիի պատ-
կերը:

Վերայիշեալ երկու գիրքեր կը ծա-
խուին «Արմէնիա» լրագրի խմբագ-
րատունը. ԿԱՅԾԵՐ Հատար Ա. 6 ֆր.
և 50 սանթիմ: «Ջալալեդդին»ը, 2
ֆրանք և 30 սանթիմ: Մարտէյէ

դուրս ամեն տեղի համար փոստի
ծախքովն հանդերձ: ԿԱՅԾԵՐ Հատար
Ա. 7 ֆրանք. «Ջալալեդդին» 2 ֆր.
և 30 սանթիմ:

Ա. Հ. ԿՐԻԴ ԵՒ ԸՆԿ.

Գառնբօր Ն. Ու. Բ. Անգլ. Հնդկաստան

Ներածող և տրամադող վաճառա-
կան, յանձնակատար, աճրդախօսու-
թեան յանձնակատար, մեծ քանակու-
թեամբ տպրանքների պայմանագիր
(քոնթրակթի) և ամեն տեսակ կա-
շիի գործարանատէր:

Վերայիշեալ զանազան ճիւղերին
մէջ երկար ժամանակեայ վարձառու-
թիւն ունենալով պատրաստ ենք
յանձնարարութեամբ ընդունել փա-
ճառքներ, պայմանաւոր վաճառման
կամ հրապարակային աճաւորի հա-
մար, այնպիսի պայմաններով որ փա-
խագործարար չահարեր և գոհա-
ցուցիչ լինին:

Եւրոպական վաճառքների վախա-
նակութեամբ մենք կընտնէք զրկել,
ինչ քանակութեամբ ալ որ ուղղին,
Հնդկաստանի մէջ գործուած ապ-
րանքներ, առաջին կարգի ընտիր տե-
սակներէ, ինչպէս:

Լիւքսուար մանկական խաղալիքներ,
Պէնարէսի տոյր և տիւնճամուկ չու-
խա, Մօրապատի արյուրեայ անօթ-
ներ, Տէհիլի տիկեայ և արծաթեայ
գոհարեղէններ, Գաշմիրի շալեր, կեր-
պաններ, և:

Ընդարձակ տեղեր ունենալով յանձ-
նարարած ապրանքներ ցոյցի դնե-
լու և ծախելու համար, մենք կարող
ենք ամենայն փոփոխութեամբ յանձ-
նարարել եր տունը ամեն անոնց որ
կուղին բորժով յարաբերութեան
մասնէ մե հետ և մենք շատ ուրախ
պիտի լինինք եթէ տեղեկութիւն-
ներ և օրինակներ ընդունինք այս
նպատակով:

Մեր տան մասին տեղեկութիւն
ստանալ ազդներն կարող են գիմել
հետեւեալ դրամատուններին.

BANK OF BENGAL
ROHILDAND ET KUMAON BANK
ARA BANK LIMITED

Եթէ փառ լինի, պատրաստ ենք
ուրիշ տեղեր ալ ցոյց տալ տեղեկու-
թիւններ (références) համար:

Ուէէ ին մեզ հաղորդելու հա-
մար պիտի է ուղղակի գրել մեզ
անգլիէն լեզուով և մանրամասնօ-
րէն, առաջարկուած գործին վերա-
բերեալ պայմաններն և գաշինքներ-
կայացնելով:

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՐԲԱԳԻՐ

ԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Le Grant: FÉLIX ENFANTIN.

ՄԱՐՍԵՅԼ

Հայեր. Goussier Գ. Փոքրապայեանի
Marseille.— Imprimerie du Midi, M. SCHICKLER
rue Vacon 50.